

Наредба № 48

на БНБ

от 31 юли 2025 г.

**за обмяна на повредени банкноти и монети
от левове в евро след въвеждане на еврото в
Република България**

(Обнародвана в „Държавен вестник“, бр. 68 от 19 август 2025 г., в сила
от 1 януари 2026 г. с изключение на § 4, който влиза в сила три дни
след обнародването ѝ в „Държавен вестник“)

Глава първа

Предмет

Чл. 1. С тази наредба се определят условията и редът за обмяна на повредени банкноти и монети от левове в евро по официалния валутен курс след въвеждане на еврото като официална парична единица в Република България.

Глава втора

**Обмяна на повредени банкноти и монети
от левове в евро**

Раздел I

Общи положения

Чл. 2. (1) Българската народна банка извършва:

1. непосредствена обмяна за евро на повредени банкноти и монети в левове, които са в период на двойно обращение, както и такива, извадени от обращение с неизтекъл срок на обмяна;

2. отложена обмяна за евро на повредени банкноти в левове.

(2) Българската народна банка не събира такса за извършване на обмяна по ал. 1 освен в случаите на отложена обмяна по чл. 14.

Чл. 3. (1) През първите 6 месеца от датата на въвеждането на еврото в Република България кредитните институции (банките) извършват непосредствена обмяна на повредени банкноти и монети от левове, които са с неизтекъл срок на обмяна, в евро. Банките не могат да събират такси или комисиони за обмяната в този период.

(2) АLINEя 1 се прилага и по отношение на банкноти и монети в левове, които продължават да бъдат законно платежно средство в периода на двойно обращение.

(3) След изтичане на срока по ал. 1 банките могат да въведат такса за непосредствената обмяна на повредени банкноти и монети от левове, които са с неизтекъл срок на обмяна, в евро.

(4) Банките осигуряват възможност за извършване на непосредствена обмяна на левове в евро по ал. 1, 2 и 3 във всички свои клонове и офиси, в които извършват дейности и операции с банкноти и монети.

(5) През първите 12 месеца от датата на въвеждане на еврото банките не могат да отказват обмяна за евро на повредени банкноти и монети в левове.

(6) След изтичане на 12 месеца от датата на въвеждане на еврото банките могат да преустановят услугата за непосредствена обмяна на повредени банкноти и монети от левове в евро.

(7) Приетите от банка повредени банкноти и монети в левове се предявяват пред БНБ.

Чл. 4. При извършване на обмяна за евро на повредени банкноти и монети в левове БНБ и банките изискват от предявителя на банкнотите да представи декларация за произход на средства по реда на Закона за мерките срещу изпирането на пари или други приложими нормативни актове, когато такава се изисква от закона.

Раздел II

Непосредствена обмяна за евро на повредени банкноти и монети в левове

Чл. 5. (1) Българската народна банка и банките извършват непосредствена обмяна за евро на повредени банкноти и монети в левове, които не пораждат съмнения:

1. за умишлено повреждане;
2. за престъпление;
3. че са неистински или преправени.

(2) Не се считат за умишлено повредени:

1. банкноти в левове, които са повредени от нанесени бележки, цифри, черти от молив, писалка, химикалка или друго пишешо/печатащо средство;
2. монети в левове, които са повредени от окисляване или износване;
3. банкноти в левове, повредени в резултат на активирани средства против кражба, за които е установено, че не са обект на престъпление;
4. банкноти в левове, които са повредени в резултат на третиране с вещества при извършване на процесуално-следствени действия в хода на досъдебно или съдебнонаказателно производство.

(3) Българската народна банка и банките не извършват непосредствена обмяна за евро, а задържат умишлено повредените банкноти и монети в левове, като за задържането им се съставя и подписва протокол (приложение № 2).

(4) Българската народна банка и банките не извършват непосредствена обмяна за евро, а задържат повредени банкноти и монети в левове, които пораждат съмнения, че са обект на престъпление. За задържането им се съставя и подписва протокол (приложение № 2), който да послужи пред компетентните органи за започване или във връзка с провеждащо се наказателно производство.

(5) Банките предават задържаните по ал. 3 и 4 банкноти и монети в левове на БНБ по определен от нея ред.

Чл. 6. (1) Българската народна банка и банките извършват непосредствена обмяна за евро на повредени банкноти и монети в левове по оценка за стойност при следните условия и съотношения:

1. повредена банкнота в левове, от която са запазени най-малко три четвърти (75%) от площта ѝ или сглобените части от банкнотата възстановяват такава част от площта ѝ, се обменя за евро по пълна номинална стойност;

2. повредена банкнота в левове, от която е запазена най-малко една втора (50%) от площта ѝ или сглобените части от банкнотата възстановяват такава част от площта ѝ, се обменя за евро по половината от номиналната ѝ стойност;

3. повредена банкнота в левове, от която е запазена по-малко от една втора (50%) от площта ѝ или сглобените части от банкнотата възстановяват такава част от площта ѝ, не се обменя за евро;

4. повредена банкнота в левове, сглобена от части на различни банкноти, се оценява, като за всяка отделна част се прилагат т. 1, 2 и 3;

5. повредена монета в левове, на която се разпознават изображенията на лицевата и обратната страна, се обменя за евро по пълна номинална стойност;

6. повредена монета в левове, на която не се разпознават изображенията на лицевата и/или обратната страна, която е перфорирана, рязана или е с поставен знак, не се обменя за евро;

7. повредена двукомпонентна монета в левове, от която е запазен само вътрешният кръг и се разпознават изображенията на лицевата и обратната страна, се обменя за евро по пълна номинална стойност;

8. повредена двукомпонентна монета в левове, от която е запазен само вътрешният кръг, но не се разпознават изображенията на лицевата и/или обратната страна, която е перфорирана, рязана или е с поставен знак, не се обменя за евро;

9. повредена двукомпонентна монета в левове, от която е запазен само външният пръстен, не се обменя за евро.

(2) Българската народна банка и банките не извършват непосредствена обмяна за евро, а задържат повредени банкноти и монети в левове, отговарящи на условията по ал. 1, т. 3, 6, 8 и 9, като за задържането им се съставя и подписва протокол (приложение № 2).

(3) Банките предават задържаните по ал. 2 банкноти и монети в левове на БНБ по определен от нея рег.

Чл. 7. Банкноти в левове, повредени в резултат на активирани средства против кражба, за които е установено, че не са обект на престъпление, както и такива, третирани с вещества при извършване на процесуално-следствени действия в хода на досъдебно или съдебнонаказателно производство, се предават на БНБ по реда на раздел III. При всички останали случаи се прилага чл. 5, ал. 4.

Раздел III

Отложена обмяна за евро на повредени банкноти в левове

Чл. 8. (1) Предадените за отложена обмяна за евро повредени банкноти в левове се изплащат в евро от БНБ в срок до 30 работни дни от датата на постъпването им в БНБ.

(2) Оценката за стойност на повредени банкноти в левове, предадени за отложена обмяна за евро, се определя от комисия на БНБ (Комисия за оценка за стойност на повредени банкноти в левове) без присъствие на представителя.

(3) Определената по реда на ал. 2 оценка за стойност е окончателна.

Чл. 9. (1) Повредените банкноти в левове се предявяват за отложена обмяна за евро пред БНБ:

1. на каса на БНБ;
2. посредством пощенска пратка с обратна разписка или пратка по куриер.

(2) Когато банките не могат да извършат непосредствена обмяна за евро на повредени банкноти и монети в левове, тъй като стойността им не може да бъде определена в момента на предявяване, те информират представителя за възможността за предаване на банкнотите за отложена обмяна за евро пред БНБ съгласно чл. 10 – 12 и оказват съдействие за това.

Чл. 10. (1) За предявяването на повредени банкноти в левове за отложена обмяна за евро представителят:

1. попълва заявление по образец (приложение № 1);
2. представя документ от общински съвет, кметство, орган на Министерството на вътрешните работи или друг компетентен орган, удостоверяващ причините и обстоятелствата, при които е станало повреждането – ако е възможно такъв да бъде издаден; за банкноти в левове, повре-

дени в резултат на активирани средства против кражба, задължително се предоставя документ, издаден от компетентните органи, удостоверяващ причините и обстоятелствата, при които са активирани съответните средства против кражба;

3. представя документ от компетентните органи, указващ причините и обстоятелствата за повреждане на банкнотите в левове, когато същите са повредени в резултат на третиране с вещества при провеждане на процесуално-следствени действия;

4. представя нотариално заверено изрично пълномощно, когато повредените банкноти в левове се предявяват от името на друго лице;

5. опакова банкнотите в левове в отделен пакет (плик/кутия), защитаващ съдържанието му от физически и химически въздействия, и заедно с придружаващите документи по т. 1 – 4 поставя банкнотите в общ пакет (плик/кутия).

(2) Когато повредените банкноти в левове се предявяват от името и за сметка на:

1. предявителя – той вписва върху пакета трите си имена, постоянния си адрес и датата на предявяване;

2. друго лице – предявителят вписва върху пакета името и адреса на лицето, от чието име се извършва предявяването, и датата на предявяване.

Чл. 11. (1) При предявяване на повредени банкноти в левове за отложена обмяна за евро на каса на БНБ служител/и на БНБ приема пакета с повредените банкноти и издава разписка.

(2) При предявяване на повредени банкноти в левове за отложена обмяна за евро чрез пощенска пратка с обратна разписка или по куриер служител/и на БНБ подписва съответната обратна разписка и не издава отделен документ за получената пратка.

Чл. 12. (1) При предявяване на повредени банкноти в левове за отложена обмяна за евро посредством пощенска пратка или пратка по куриер пакетът по чл. 10, ал. 1, т. 5 се изпраща до БНБ на адрес: Касов център на БНБ, Комисия за оценка за стойност на повредени банкноти в левове, м. Полигона, ул. „Михаил Тенев“ № 10, 1784 София.

(2) Всички пощенски и/или куриерски разходи по предявяване на пратката с повредени банкноти в левове пред БНБ са за сметка на предявителя.

Чл. 13. (1) Комисията за оценка за стойност на повредени банкноти в левове на БНБ преглежда съдържанието на постъпил пакет с повредени банкноти в левове, приети за отложена обмяна за евро, и дава оценка за стойността на установените в пакета банкноти в левове, определена при спазване на условията и съотношенията по чл. 6, ал. 1.

(2) Комисията за оценка за стойност на повредени банкноти в левове на БНБ изисква от предявителя на банкнотите в левове да представи деклара-

ция за произход на средства по реда на Закона за мерките срещу изпирането на пари, когато такава се изисква от закона.

(3) Когато за оценката за стойност на повредени банкноти в левове при отложена обмяна за евро е необходимо извършване на физикохимичен анализ, Комисията за оценка за стойност на повредени банкноти в левове на БНБ уведомява предявителя на банкнотите в левове за размера на разходите за извършване на анализа. Разходите за извършен физикохимичен анализ са за сметка на предявителя на банкнотите в левове. В случай че предявителят не желае да заплати разходите за извършване на физикохимичен анализ, повредените банкноти в левове се унищожават от БНБ, а предявителят се уведомява писмено за това.

(4) Оценката за стойност се вписва в протокол за отложена обмяна за евро на повредени банкноти в левове. Екземпляр от протокола се изпраща на предявителя на банкнотите при поискване.

Чл. 14. (1) Българската народна банка събира такса при отложена обмяна за евро на банкноти в левове, които са повредени при активиране на средства против кражба в резултат на неправилното им използване.

(2) Таксата по ал. 1 се събира от предявителя на банкнотите в левове само ако се обменят за евро най-малко 100 повредени банкноти в левове и се събира за всички заменяни банкноти.

(3) Българската народна банка не събира такса при отложена обмяна за евро на банкноти в левове, когато:

1. банкнотите в левове са повредени при опит за грабеж или кражба, доказан с документ от органите на МВР, удостоверяващ причините и обстоятелствата, при които е станало повреждането;

2. банкнотите в левове са третираны с вещества при извършване на процесуално-следствени действия в хода на досъдебно или съдебнонаказателно производство, при получен документ от съответния компетентен орган, удостоверяващ причините и обстоятелствата, при които е станало повреждането;

3. са предявени по-малко от 100 броя повредени банкноти в левове по ал. 1.

Чл. 15. (1) Когато предявител на повредени банкноти в левове е посочил в заявлението банкова сметка, по която да бъде преведена сумата в евро на обменените банкноти в левове, разходите за извършване на превода са за сметка на предявителя.

(2) Когато разходите за извършване на превода са по-големи от стойността на обменените за евро банкноти в левове, стойността в евро се изплаща на каса на БНБ в София, за което БНБ уведомява предявителя на банкнотите в левове.

Чл. 16. (1) При отложена обмяна за евро на повредени банкноти в левове стойността в евро, намалена с дължимите такси и разходи на БНБ, в случай че се дължи такса, се изплаща в полза на предявителя им:

1. по посочената от предявителя в заявлението банкова сметка;
2. на каса на БНБ;
3. на каса на БНБ, ако те са предявени по реда на чл. 9, ал. 1, т. 2, но предявителят не е посочил изрично начина за получаване на сумата;
4. чрез пощенски паричен превод, като всички разходи са за сметка на предявителя.

(2) Непотърсените в срок от 5 години суми по ал. 1, т. 2, 3 и 4 се отнасят в приход на БНБ. Срокът започва да тече, считано от датата на протокола за отложена обмяна за евро на повредени банкноти в левове по чл. 13, ал. 4.

Допълнителна разпоредба

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. „Непосредствена обмяна“ е замяна, която се извършва в момента на предявяването на български банкноти и монети, чиято оценка за стойност може да бъде определена от служител на банка непосредствено при предявяването.

2. „Отложена обмяна“ е замяна, която се извършва в определен срок след предявяването на български банкноти, чиято оценка за стойност не може да бъде определена при предявяването, тъй като изисква използване на специализирани способности и средства.

3. „Банкноти и монети с неизтекъл срок на обмяна“ са български банкноти и монети, които са извадени от обращение, не са законно платежно средство (не могат да се използват за разплащания) в Република България, но продължават да бъдат обменяни от БНБ.

4. „Преправена банкнота/монета“ е истинска банкнота/монета с преправени изображения, технически характеристики и/или реквизити.

5. „Неистинска банкнота/монета“ е банкнота/монета с обозначена номинална стойност, незаконно изработена и/или неидентична по физикохимични характеристики на банкнотата/монетата, емитирана от съответния емитент.

6. „Банкноти/монети, обект на престъпление“ са банкноти и монети, които са задържани или подлежат на задържане като веществено доказателство за целите на разследване на извършено престъпление.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 26, ал. 15 от Закона за въвеждане на еврото в Република България, приета е с Решение № 382 от 31 юли 2025 г. на Управителния съвет на Българската народна банка и влиза в сила от датата на въвеждане на еврото като официална парична единица в Република България с изключение на § 4, който влиза в сила три дни след обнародването ѝ в „Държавен вестник“.

§ 3. Подуправителят на Българската народна банка, ръководещ управление „Емисионно“, издава указания по прилагането на тази наредба.

§ 4. Банките привеждат дейността си в съответствие с изискванията на чл. 3 от тази наредба в срок до 1 януари 2026 г.

Приложение № 1
по чл. 10, ал. 1**ЗАЯВЛЕНИЕ****за предявяване на повредени банкноти в левове за отложена обмяна за евро**

I. Физическо лице:

Долуподписаният(ата)
с ЕГН/ЛНЧ, л.к./паспорт №, дата на издаване
с настоящ адрес: гр./с., област
п.к., ж.к./ул. № бл., вх., ет.
ап., телефон, електронна поща

II. Юридическо лице:

..... БУЛСТАТ/ЕИК
представител
длъжност с ЕГН/ЛНЧ
л.к./паспорт № дата на издаване с адрес за кореспонденция:
гр./с., област
п.к., ж.к./ул. № бл., вх., ет., ап., телефон
..... електронна поща

III. Предявявам повредени банкноти от:

☐ свое име и за своя сметка
☐ името и за сметка на
с настоящ адрес гр./с., област
п.к., ж.к./ул. № бл., вх., ет., ап., телефон
..... електронна поща

IV. Стойтелства, при които са повредени банкнотите:

.....
.....

V. Приложени документи:

.....
.....

VI. Стойността на обменените за евро банкноти след приспадане на дължимите такси да бъде:

☐ изплатена в наличност на каса на БНБ в гр. София
☐ преведена в полза на
IBAN/BG/ , банков код
при банка , клон
☐ пощенски паричен превод (като разходите са за сметка на предявителя)
☐ желая да получа протокол за оценка

(отбелязвайте избраното поле със знак X)

С подписване на заявлението декларирам, че съм запознат с информацията по чл. 13 от Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните), публикувана от Българската народна банка на интернет страницата www.bnb.bg, във връзка с подаването на това заявление.

Дата

(подпис)

Указания за попълване на заявлението

В т. I се попълват данни за лицето, което предявява повредени банкноти в левове за отложена обмяна за евро от свое име и за своя сметка. В този случай в т. III се отбелязва полето ☐ *свое име и за своя сметка*.

При предявяване на повредени банкноти в левове от името и за сметка на друго лице в т. I се попълват данни за лицето, което е упълномощено да извърши това. В този случай в т. III се отбелязва полето ☐ *името и за сметка на* и се попълват данните за упълномощителя, от чието име се предявяват банкнотите в левове за отложена обмяна за евро.

Под „настоящ адрес“ се разбира адресът, на който лицето е регистрирано по местоживеење към момента на подаване на заявлението и на който получава своята кореспонденция. Настоящият адрес може да не съвпада с постоянния адрес на лицето, посочен в документа му за самоличност.

В т. II се попълват данните за юридическото лице, когато се предявяват повредените банкноти в левове от името и за сметка на това юридическо лице, както и се попълват данните за оправомощения представител на юридическото лице. В този случай т. I не се попълва, както и в т. III в полето ☐ *името и за сметка на* се вписва само наименованието на юридическото лице.

В т. IV се описват обстоятелствата, при които са били повредени банкнотите в левове.

В т. V се описват всички документи, които се прилагат към заявлението декларация (нотариално заверено изрично пълномощно, когато повредените банкноти в левове се предявяват от името и за сметка на друго лице; документ от общински съвет, кметство, орган на МВР или друг компетентен орган за причините и обстоятелствата, при които е станало повреждането, ако е възможно такъв да бъде издаден, като за банкноти в левове, повредени в резултат на активирани средства против кражба, задължително се предоставя документ, издаден от компетентните органи, относно причините и обстоятелствата, при които са активирани съответните средства против кражба; удостоверение за актуално състояние).

В т. VI се отбелязва избраното поле ☐ със знак X, като по този начин предявителят или упълномощеното лице обозначава начина, по който желае да получи стойността на заменените банкноти в левове. При отбелязване на полето ☐ *преведена в полза на* (титуляр на сметката), IBAN /BG/....., банков код, при банка, клон, данните за титуляр на сметката трябва да съответстват на попълнените в т. III данни за лицето, от чието име и за чиято сметка се предявяват повредените банкноти в левове.

Забележка: При предявяване на повредени банкноти в левове за отложена обмяна за евро същите следва да се опаковат в отделен пакет (плик), защитава съдържанието му от допълнителни физически и химически въздействия.

вия, и заедно с придружаващите документи (заявление декларация и документите, описани в т. V от заявлението декларация) се поставят в общ пакет (плик). Общият пакет (плик) се адресира, както следва: Комисия за оценка на стойност на повредени банкноти в левове, Касов център на БНБ, ул. „Михаил Тенев“ № 10, 1784 София.

Общият пакет (плик) може да бъде предявен на каса, определена от БНБ, в гр. София или чрез пощенска пратка с обратна разписка, или по куриер.

Приложение № 2
по чл. 5, ал. 3 и 4 и чл. 6, ал. 2

ПРОТОКОЛ
за задържане на банкноти/монети, които пораждат съмнение, че са умишлено повредени
и/или са обект на престъпление,
и/или са без стойност

Днес

име и длъжност:

при

клон

адрес: гр.

ул./бул. №

сл. тел.

задържа:

бр. банкноти

бр. монети

които пораждат съмнение, че са умишлено повредени: ☐ обект на престъпление: ☐

№	Тип банкноти/ монети	Вид валута	Номинал		Серия и номер	Емисия	Отличителни белези
			цифри	думи			

Банкнотите/монетите са установени:

☐ При обслужването на клиент

с ЕГН/ЛНЧ

л.к./паспорт №

изд. на

с адрес гр./с.

ПК

област

ул. №/ж.к.

бл. ☐

вх. ☐

ст. ☐

ап. ☐

тел.

ел. поща

☐ В ценна пратка №

дата:

получена от: банка, клон, клиент

Кратко описание на състоянието на банкнотите/монетите. Особени белези:

ЗАДЪРЖАЛ

БАНКНОТИТЕ/МОНЕТИТЕ:

ПРЕДЯВИТЕЛ: